

Posledným titulom z DVD edície filmov zo 60. rokov je snímka Juraja Jakubiska Vtáčkovia, siroty a blázni

DVD edíciu Slovenský film 60. rokov – II, ktorú pripravili Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spolupráci s vydavateľstvom Petit Press a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, uzatvára film režiséra Juraja Jakubiska o absurdite sveta a beznádeji života *Vtáčkovia, siroty a blázni*. Aj tento posledný film edície si bude možné zakúpiť na DVD od piatka 27. novembra 2009 za 3,29 EUR ako súčasť denníka SME.

Film *Vtáčkovia, siroty a blázni* vznikol v roku 1969 v slovensko-francúzskej koprodukcii. Jakubisko v ňom podáva mozaikovitú podobenstvo, ktoré sa odohráva v bližšie neurčenom časopriestore, no jeho šialený svet bez ideálov, plný násilia, cynizmu a beznádeje silne pripomína spoločenskú atmosféru v Československu po auguste 1968. Vystupuje v ňom trojica zvláštnych samotárov, ktorá ťažké časy neslobody prežíva len vďaka „bláznovstvu“ – životu založenom na princípe hry a filozofii radosti. Tragický koniec je však neodvratným dôsledkom reality, z ktorej východiskom je buď šialenstvo alebo smrť.

Juraj Jakubisko nakrútil film *Vtáčkovia, siroty a blázni* podobne ako poviedku *Pútnici* z filmu *Zbehovia a pútnici* (1968) a film *Dovidenia v pekle, priatelia* (1970, dokončený v roku 1990) – podľa námetu a scenára, na ktorom spolupracoval s českým spisovateľom Karлом Sidonom. Inšpiráciou k názvu tohto filmu bol pre neho citát z Biblie – „Boh živí vtáčkov, siroty a bláznov“. Myšlienka nakrútiť film o absurdite sveta a o beznádeji života napadla režiséra v období po auguste 1968. Scenár vznikol len dva týždne a realizácia filmu sa začala už v októbri 1968 ešte v dusnej atmosfére invázie sovietskych vojsk do Československa. Jakubisko film nakrútil s kameramanom Igorom Lutherom, s ktorým spolupracoval aj na svojom hranom debute *Kristove roky* (1967).

Film *Vtáčkovia, siroty a blázni* je plný fantázie, poézie, bolesti a nehy, ale aj krutosti, cynizmu a nenaplnených snov. Do hlavných úloh Jakubisko obsadil českého herca Jiřího Sýkoru, francúzskeho herca Phillipa Avrona, známeho z úspešného filmu režiséra Alberta Lamorissea *Fifi-pierko* (1965), a slovenskú herečku Magdu Vášáryovú. Tá si vzhľadom na spoločensko-politické udalosti, na pozadí ktorých film vznikol, spomína na nakrúcanie veľmi intenzívne. Hovorí, že „film sme nakrúcali až po vpáde vojsk Varšavskej zmluvy do Československa, takže cudzie armády na našom území tvorili základnú atmosféru pri nakrúcaní. Najviac som to pocítila, keď do mňa strkal sovietsky vojak samopalom – taký pocit nezabudnete do konca života. A na základe tohto filmu a hlavy Štefánika, ktorá nás stále sprevádzala, ma vyhodili z univerzity a film sa dostal do môjho kádrového posudku. Dodnes som na to hrdá.“

Film sa nakrúcal v Bratislave v polozbúranej budove Academie Istropolitany, v Piešťanoch a na Bradle od 23. októbra 1968 do 28. januára 1969 a hneď po svojom vzniku bol uvedený spolu s Jakubiskovými filmami *Kristove roky* a *Zbehovia a pútnici* na Prehliadke československého filmu v Sorrente v roku 1969. Do kinodistribúcie sa z politických dôvodov nedostal. Znova uvedený bol až po dvadsiatich rokoch, v roku 1990 v hlavnej súťaži Medzinárodného filmového festivalu v Karlových Varoch, kde získal Cenu FIPRESCI. Na otázku, aké poslanstvo môže tento film odovzdať súčasnému divákovi, Magda Vášáryová odpovedá: „Slovenským filmárom ukáže, ako

vyzerá profesionálny film s výnimočnou kamerou, logicky postaveným scenárom, hereckou prácou a ako treba film strihať. To by pomohlo mnohým slovenským filmom, ktoré sa chystajú mladí ambiciózní režiséri nakrútiť. (...) Tí diváci, ktorí radi rozmýšľajú, sa budú tešiť z niekoľkých dokonalých dejových plánov, ktoré sa pomaly vo filme odkrývajú – od snahy nájsť si pre seba kúsok slobody za železnou oponou až po skutočné vlastenectvo.“

informácie sú spracované z časopisu, ktorý je súčasťou vydania DVD

VTÁČKOVIA, SIROTY A BLÁZNI (1969)

Réžia: Juraj Jakubisko • Námet a scenár: Juraj Jakubisko, Karol Sidon • Kamera: Igor Luther • Hudba: Zdeněk Liška • Strih: Maximilián Remeň, Bob Wade • Zvuk: Alexander Pallós • Architekt: Anton Krajčovič • Kostýmy: Milena Doskočová • Vedúci výroby: Ján Svikruha, Ján Tomaškovič • Producent: Samy Halfon • Hrajú: Hrajú: Magda Vášáryová (nahovorila Soňa Valentová), Jiří Sýkora (nahovoril Juraj Kukura), Philippe Avron (nahovoril Peter Opálený), Míla Beran, Françoise Goldité (nahovorila Eva Rysová), Mikuláš Ladižinský, Jana Stehnová, Augustín Kubán (nahovoril Eduard Bindas) a ďalší • Minutáž: 82 min. • Distribučná premiéra: február 1991

DVD edícia Slovenský film 60. rokov – II nadväzuje na edíciu Slovenský film 60. rokov – I z minulého roka. Obe reflektujú obdobie, ktoré patrí v našich dejinách k najvýznamnejším. Tvoria ju základné diela slovenskej kinematografie: *Skalní v ofsajde* Jána Lacka, *Kým sa skončí táto noc* Petra Solana, *Šerif za mrežami* Dimitrija Plichtu, *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša, *Majster kat* Paľa Bielika, *Panna zázračnica* Štefana Uhra, *Živý bič* Martina Ťapáka, *Tri dcéry* Štefana Uhra, *Zmluva s diablom* Jozefa Zachara a *Vtáčkovia, siroty a blázni* Juraja Jakubiska. Okrem filmu záujemcovia na DVD nájdu aj bonusy, medzi nimi informácie o filme, ohlasy z tlače, profily tvorcov a fotogalériu. Titulky a menu majú DVD slovenské a anglické, ku každému filmu je ako predfilm pripojený jeden dobový *Týždeň vo filme*, päť filmov obsahuje komentár pre nevidiacich. Ako súčasť kolekcie opäť s každým DVD vychádza časopis. Ten prostredníctvom rozhovorov a profilov tvorcov, štúdií k príslušnému filmu či výňatkov z dobovej tlače ilustruje dobu vzniku filmov a skúma ich historický kontext. Súčasťou DVD edície Slovenský film 60. rokov – II je aj bonusové DVD November 1989 – Očami slovenských dokumentaristov s tromi snímkami *Letová správa 89 – 90* Ilju Ruppeldta, *Všetci spolu... (po slovensky)* Evy Štefankovičovej a *Sonda – Vlak Nežnej revolúcie* režisérovi Rudolf Ferko, Vladimír Mináč a Andrej Horák, ktoré vyjde 2. novembra pri príležitosti pripomenutia si novembrových udalostí z roku 1989. Jednotlivé DVD nosiče edície Slovenský film 60. rokov – II vychádzajú od piatka 25. septembra do 27. novembra 2009 v týždenných intervaloch a zakúpiť si ich je možné v novinových stánkoch, priamo vo vydavateľstve Petit Press, v predajni KLAPKA.SK na Grösslingovej ul. 43 a na www.petitshop.sme.sk alebo www.klapka.sk za 3,29 EUR. Filmy DVD edície Slovenský film 60. rokov – II spolu s filmami prvej série (*Jánošík I – II* Paľa Bielika, *Pieseň o sivom holubovi* Stanislava Barabáša, *Sínko v sieti* Štefana Uhra, *Boxer a smrť* Petra Solana, *Organ* Štefana Uhra, *Drak sa vracia* Eduarda Grečnera, *Deň náš každodenný* Otakara Krivánka, *Kristove roky* Juraja Jakubiska, *Slávnosť v botanickej záhrade* Ela Havettu a 322 Dušana Hanáka) ponúkajú reprezentatívny pohľad na 60. roky v slovenskej kinematografii.

Viac informácií o DVD edícii Slovenský film 60. rokov – II a jej jednotlivých tituloch nájdete na www.sfu.sk.